

Torsdagen den 5 november

Kl. 12.00–12.26
14.00–15.09

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 15 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2020/21:102

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:102 Merkostnadsersättning till assistansanordnare

av Pia Steensland (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 november 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 november 2020

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM25 En ny era för det europeiska forskningsområdet
2006/07:FPM77, 2011/12:FPM170, 2014/15:FPM4, COM(2020) 628
till utbildningsutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2020/21:39 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument

COM(2020) 610 och COM(2020) 611 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut den 19 januari 2021.

COM(2020) 612 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut den 20 januari 2021.

COM(2020) 688 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut den 20 januari 2021.

Svar på interpellation

§ 5 Svar på interpellation 2020/21:69 om oskuldsintyg och så kallade oskuldoperationer

Anf. 1 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om regeringen anser att det bör tillsättas en särskild utredning som ser över frågor rörande oskuldskontroller med mera. Amineh Kakabaveh har vidare frågat mig vilka åtgärder regeringen i övrigt har vidtagit och avser att vidta för att motverka utfärdandet av oskuldsintyg och genomförandet av så kallade oskuldoperationer.

Oskuldskontroller och oskuldoperationer är oacceptabla. De är ett uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck som begränsar framför allt flickors och unga kvinnors utövande av grundläggande fri- och rättigheter och är som sådana helt oförenliga med svensk hälso- och sjukvårdslagstiftning. Hederskultur har inte någon plats i det svenska samhället; om detta får det inte råda någon tvekan. Regeringen har därför vidtagit flera åtgärder för att stärka det nationella arbetet inom området.

Den 1 juli i år infördes ett nytt brott, barnnäktenskapsbrott, som kan ge fängelse i högst fyra år. Samtidigt infördes en straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Det infördes även ett utreseförbud som ska skydda barn från att föras utomlands för att ingå barnnäktenskap eller könsstympas.

För att förebygga våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, har regeringen antagit en tio-årig nationell strategi som började gälla den 1 januari 2017. Regeringen avser även att under hösten 2020 ge en särskild utredare i uppdrag att ta fram en nationell strategi mot våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.

Med ökad kunskap inom berörda yrkesgrupper kan Sverige bli bättre på att i tid nå dem som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen har därför gett Socialstyrelsen i uppdrag att ge fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympning för socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen att det nationella kompetensteam som finns vid Länsstyrelsen i Östergötland ska utvecklas och permanentas i form av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen föreslår också en satsning för att öka kompetensen hos yrkesverksamma inom bland annat myndigheter.

På frågan om en utredning och de särskilda frågeställningar som en sådan borde hantera vill jag framföra följande: På förekommen anledning tog Socialstyrelsen år 2018 fram ett meddelandeblad som tydliggör att oskuldskontroller och oskuldsintyg är oförenliga med svensk lag. Inspektionen för vård och omsorg, IVO, utövar tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen. Den som inte lever upp till patientsäkerhetslagens krav på vetenskap och beprövad erfarenhet riskerar att få kritik och att få sin yrkeslegitimation återkallad. Enligt samma lag är IVO skyldigt att göra anmälan till åklagare om myndigheten kan misstänka att ett brott för vilket fängelse är föreskrivet har begåtts.

Om en oskuldskontroll har skett utan samtycke eller om personen som utsatts varit under 15 år kan kontrollen vara att anse som ett sexualbrott, till exempel våldtäkt eller våldtäkt mot barn, trots att den inte har något sexuellt syfte. Att en oskuldskontroll skulle kunna vara att bedöma som en våldtäkt är något som lyfts fram också av Hedersbrottsutredningen i betänkandet *Ett särskilt hedersbrott*, som nu är ute på remiss.

Allmänna medel ska endast gå till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar. Regeringen har mot den bakgrunden låtit utreda ett förtydligat, rättssäkert och enhetligt demokrativillkor för den statliga bidragsgivningen och även ett förtydligat demokrativillkor för statens stöd till trossamfund.

Demokrativillkorsutredningen föreslår i sitt betänkande bland annat att bidrag inte ska få lämnas till en organisation om den eller dess företrädare rättfärdigar, främjar eller uppmanar till våld, tvång, hot eller andra kränkningar av enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Utredningen om översyn av statens stöd till trossamfund föreslår ett förtydligat demokrativillkor för statens stöd till trossamfund. De båda utredningarnas betänkanden bereds inom Regeringskansliet.

Myndigheten för stöd till trossamfund har tillsyn över de statsbidragsberättigade trossamfunden. Myndigheten har en dialog med alla trossamfund kring hur de lever upp till demokrativillkoret. Myndigheten har inlett en granskning av det mandeiska samfund som nämns i radioprogrammet *Människor och tro*. Då denna granskning pågår kan jag inte uttala mig mer om det aktuella fallet.

Jag avser att fortsätta följa frågan noggrant. Om det visar sig behövas kommer regeringen att överväga ytterligare åtgärder.

Anf. 2 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, socialminister Lena Hallengren, för svaret och redogörelsen!

Det är positivt att socialministern delar min uppfattning om att så kallade oskuldskontroller och oskuldsooperationer är oacceptabla. Det är också bra att regeringen vill bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck med ny lagstiftning, ökade ekonomiska resurser och fortbildning av olika yrkesgrupper. Det här har eftersträvat i två decennier, och det är väldigt positivt. Det är också väldigt positivt med en översyn av statens stöd till tros-

samfund som kränker kvinnors och flickors rättigheter och cementerar hedersnormer.

Socialministern svarade tyvärr inte på min fråga om huruvida hon och regeringen anser att det behövs en kartläggning av omfattningen av utfärdade oskuldsintyg och så kallade oskuldsoperationer. I P1-programmet *Människor och tro* sändes nyligen intervjuer med representanter för trosamfund och andra människor, och det framkom att det finns religiösa samfund som kräver sådana oskuldsintyg. I Sverige, detta jämställda land i världen, håller man år 2020 på med att upprätthålla stenåldersmässiga patriarkala strukturer. Detta får inte förekomma inom vård och omsorg. Precis som socialministern påpekade ska resurser inte gå till sådana ovetenskapliga, stenåldersmässiga och kvinnoförtryckande mekanismer, som de kan kallas.

När det gäller hedersproblematikens olika orsaker är det viktigt att komma ihåg att det hela grundas på oskuld och på kvinnans kyskhets, renhet och ärlighet. Därför är det väldigt angeläget, tycker jag, att man ser till att få en uppfattning av omfattningen av denna problematik och att man tittar på vad man kan göra om det inte finns en utredning.

Regeringen har kommit med olika utredningar och med bra lagförslag. Jag har själv – i min förening – varit remissinstans. Vi har skrivit om detta, och jag har många gånger, redan 2011, tagit upp det i denna kammare.

Kalla fakta gjorde en granskning av oskuldskontrollerna. Både i Stockholm och i Malmö utfärdade man inom sjukvården oskuldsintyg och gjorde så kallade oskuldsoperationer; det pratades om att det kostade 8 000–15 000.

Det här är oacceptabelt, menar jag. Vi måste helt enkelt se till att det utreds. Vi behöver veta omfattningen för att sedan kanske ha en särskild lagstiftning på området. Därför är min fråga till socialministern: Är socialministern beredd att tillsätta en sådan utredning?

Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Amineh Kakabaveh, för att du väcker en viktig fråga! Tack för ditt engagemang i frågan, och tack också för att du ger mig möjlighet att få stå här och tala om den.

Jag tror att vi inte ska underskatta vikten av att vi lyfter frågan upp i ljuset och vikten av att vi visar att vi är många som inte accepterar hedersrelaterat våld och förtryck. Det har ingen plats i ett demokratiskt samhälle, som Sverige är.

Jag vill gärna att Amineh Kakabaveh i sitt nästa inlägg berättar lite mer om bilden hon själv har av hur vanligt detta är och så vidare, så ska jag försöka svara ännu lite bättre, om jag kan det, på frågan som Amineh Kakabaveh ställer om att tillsätta en utredning.

Det fanns ju en anledning till att Socialstyrelsen 2018 tog fram ett meddelandeblad. Jag hänvisar här lite grann till mitt interpellationssvar. Detta är oförenligt med svensk lag. Det är ingen diskussion om den saken, och det behöver vara tydligt för alla som arbetar i vården och omsorgen.

IVO är skyldigt att göra en anmälan till åklagare om man misstänker brott. Jag beskrev också att om en oskuldskontroll har skett, utan samtycke eller om personen som utsatts varit under 15 år, kan det betraktas som våldtäkt eller våldtäkt mot barn.

Jag vill också säga att all hälso- och sjukvård ska bedrivas på grunden av vetenskap och beprövad erfarenhet. Det går inte att fastställa om en kvinna är oskuld eller inte. Det går alltså inte att på något sätt utföra en sådan kontroll. Det går inte heller att se huruvida en sådan kontroll är utförd. Men det finns ett grundlagsskydd mot påtvingade undersökningar.

Det som vården måste göra i de här sammanhangen är att lära sig mer, att förstå hedersrelaterat våld och förtryck och den problematik som kvinnor lever med. Olika aktörer i det offentliga Sverige, inte minst inom socialtjänsten och vården, måste lära sig så mycket mer. Det är därför väldigt glädjande, tycker jag, att det finns ett uppdrag att detta ska vara en del i utbildningar men också i kunskapsutveckling för hälso- och sjukvårdens personal. De har naturligtvis också ett uppdrag, om det är en minderårig, att göra en anmälan till socialtjänst. De ska också kunna möta den kvinna som söker dem, ge trygghet och stöd och kunna hänvisa vidare. Det är ju inte bara fråga om att ställa en fråga, få ett svar och agera, utan det är så mycket mer komplext än så. Och det behöver jag absolut inte tala om för Amineh Kakabaveh, men det kanske kan vara viktigt för den som möjligen lyssnar på interpellationsdebatten att förstå att det inte går att bara ställa frågan om det utförs oskuldskontroller, för det är ju en olaglig verksamhet. Den måste vi på olika sätt beivra. Vi måste se till att vi får stopp på den.

Jag har dock svårt att se att en utredning i sig skulle komma längre. En utredning är ju många gånger till för att ge ett underlag som i sin tur möjliggör för regering och riksdag att vidta åtgärder och skärpa lagstiftning. Och jag menar att regeringen har vidtagit många åtgärder för att inskräpa allvaret i brottet och skärpa straffen för dem som utför olika former av hedersrelaterat våld och förtryck men också för att öka kunskapen. Jag har ett underlag här med 35–40 punkter som handlar om handlingsplaner, strategier, uppdrag, kunskap, pengar, stödtelefoner och nationella centrum. Så mycket görs, men en utredning gällande en olaglig verksamhet som inte går att kontrollera tror jag är mycket svår att verkställa.

Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Det är exakt därför som det är svårt att säga exakta siffror. Däremot vet vi att detta förekommer. Varför hade man annars utfört kontroller på två vårdcentraler, en i Malmö och en i Stockholm, om man inte haft ett sådant krav på unga flickor och kvinnor, de som gifts bort eller gifter sig i hederskulturen? Det förekommer inte bara i en viss folkgrupp, utan det förekommer tyvärr bland de flesta, ända från Indien till Mellanöstern och delar av Afrika. Där finns den här kulturen, och den finns också här bland oss.

Regeringen gav 2011 ett uppdrag till NCK, Nationellt centrum för kvinnofrid, i Uppsala, att göra en undersökning. Om jag minns rätt hade det i 258 fall av 500 utförts oskuldskontroll och upprättats intyg. Till och med en samfundsföreträdare svarade inte nej när en journalist ställde frågan. Det blev flummigt och kom fram att man till och med har krav från samfundets sida på att genomföra oskuldskontroll. För att kunna ta fram siffror är det bra att ha fakta om det som är förbjudet.

Det är sant, som socialministern säger i sitt svar, att detta är helt oacceptabelt. Men det nämns inte i våldtäktslagstiftningen och föreskrifterna eller i någon utredning att oskuldsingrepp eller oskuldskontroll skulle kunna vara våldtäkt. Det är bra om den här lagstiftningen kommer och om

detta hamnar under hedersrubriceringen. Det är en annan fråga om det skulle hamna där.

Vi vet inte tillräckligt om omfattningen av problematiken. För att både jag och socialministern ska kunna få svar på detta skulle man helt enkelt kunna göra en kartläggning. Jag tror att det finns väldigt duktiga och skärpta läkare, sjuksköterskor och gynekologer som känner till omfattningen. Det kom också fram i den intervju som *Människor och tro* i Sveriges Radio gjorde med några experter. Alla undrar hur stor omfattningen är. Därför menar jag att en utredning skulle kunna ge oss mer verktyg för en lagstiftning.

Jag har drivit den här frågan ända sedan tre mandatperioder tillbaka. Men oskuldskontroller förekommer tyvärr, och inte något fall har hamnat under allmänt åtal och ingen har blivit fälld. IVO har inte heller fått in något fall. För att åklagare ska kunna ta upp sådana fall måste vi ha en lag på plats.

Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Detta är inte oacceptabelt, utan det är olagligt. Vi behöver ingen utredning och inget underlag som talar om för oss att det här är ett beteende, ett förtryck och ett våld som vi borde straffbelägga. Det är olagligt. Det är oförenligt med svensk hälso- och sjukvårdslag. Det lyder under hedersrelaterat våld och förtryck.

Här finns ett utbrett arbete. Vad som behövs är kunskap hos dem som arbetar, dem som möter all form av hedersrelaterat våld och förtryck och inte minst det som hälso- och sjukvården möter. En del av detta är så kallade oskuldskontroller eller oskuldsintyg. Det finns annat förtryck som de också möter och måste se.

Att ingen har ställts under allmänt åtal är jag alldeles övertygad om att justitieministern gärna kommer att diskutera med Amineh Kakabaveh framöver. Jag är också alldeles övertygad om att Åsa Lindhagen gärna har en fördjupad diskussion som handlar om hur vi brett tar oss an hedersrelaterat våld och förtryck. Men eftersom detta är oförenligt med svensk hälso- och sjukvårdslagstiftning är det oerhört svårt att göra en kartläggning.

Jag förstår Amineh Kakabaveh när hon säger att det ska göras en utredning, för det är ju inget *Uppdrag granskning* som ska in och med dolda metoder ta reda på någonting. En statlig utredning arbetar ju på ett annat sätt. Det är svårt att göra en kartläggning när det inte är förenligt med lagstiftningen och det inte finns någon typ av åtgärdskod eller liknande att titta på.

Vi vet att det förekommer. Det är inte så att någon behöver övertyga Sveriges regering eller, tror jag, Sveriges riksdag om att det förekommer. Det ska inte förekomma, och vi måste på olika sätt öka kunskapen om det.

Jag tror att det är väldigt svårt – jag vidhåller det – att kartlägga något som är olagligt och som ingen i verksamheten får göra. Däremot skulle jag varmt välkomna att man anmäler till Inspektionen för vård och omsorg och att detta, om modet och tryggheten finns, leder till polisanmälan och åtal. Det krävs ett omfattande arbete för att kvinnor, barn och unga ska känna trygghet och veta hur samhällets skyddsnät ser ut så att de vågar ta klivet bort från hedersrelaterat våld och förtryck.

Den som vänder sig till vården och vill ha ett så kallat oskultsintyg säger kanske inte alltid heller att det är ett tvång, men den som möter denna önskan måste förstå och får aldrig tveka i att det inte är kvinnans egen vilja och uppfattning som det grundar sig i utan ett hedersrelaterat våld och förtryck.

Straffskärpning har skett, och många åtgärder har vidtagits. Amineh Kakabaveh hänvisade till uppgifter från såväl 2011 som 2015. Det visar att detta har funnits över tid. Jag skulle säga att mycket har hänt sedan 2011. Många åtgärder har vidtagits, och mycket kunskap finns. Men det räcker inte, för då skulle vi aldrig möta frågan om oskultsintyg eller hedersrelaterat våld och förtryck i vårt samhälle.

Den 7 oktober överlämnade Hedersbrottsutredningen sitt betänkande, där de bland annat föreslår att det ska införas ett särskilt hedersbrott. Det är ute på remiss, som går ut den 19 januari, och det är som sagt Morgan Johansson som tar emot det. Det har hänt mycket, och saker är på gång. Vi ska absolut inte stå stilla och vänta på att saker och ting ska bli bättre, utan här krävs hårt arbete.

Jag vill säga det ännu en gång: Det krävs mycket kunskap så att den som möter en kvinna fångar tillfället och inte missar möjligheten att hjälpa henne ut ur en situation som hon sannolikt inte vill befinna sig i.

Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Hedersnormer och hedersförtryck är inte något som man ser eller pratar om. Det är tabubelagt, och det är svårt för många att berätta om det. När man kommer till hälso- och sjukvården är det sekretess, och därför vågar man berätta. Jag har själv varit i kontakt med några tjejer, och jag vet att vi från kvinnorörelsen aldrig kommer att rekommendera en tjej att ha ett så kallat intyg för oskuld om det finns krav på att hon ska det.

Många tvingas, och det är inte bara småflickor utan också äldre kvinnor. Detta är inte något som man hittar på. Varken Sveriges Radio, TV4:s *Kalla fakta* och andra medier, kvinnoorganisationer eller jag har någon anledning att hävda något som inte finns. Detta krav finns och är omfattande i många delar av världen. Till och med i Frankrike kommer man med lagförslag om detta då det finns omfattande samfund som utfärdar eller rekommenderar.

Jag menar att detta är ytterst allvarligt. Vi måste se till att Socialstyrelsen, IVO, hälso- och sjukvården och alla ungdomsmottagningar får riktlinjer och information om att detta är olagligt och att de ska hjälpa flickorna. I Sverige måste detta bort. Vi måste bekämpa myten om kvinnors oskuld. Det handlar om värderingar.

Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Det handlar om värderingar. Det handlar om mänskliga fri- och rättigheter. Det är ingen jämställdhetsfråga och ingen fråga på marginalen, utan det är grundläggande fri- och rättigheter som alla människor som lever i ett demokratiskt samhälle ska ha.

Jag tvivlar inte på något sätt på att det existerar. Jag ifrågasätter inte något av det som Amineh Kakabaveh skriver eller som framkommer i någon form av rapport. Tvärtom är det därför regeringen har agerat starkt, inte bara i ord och känslor utan i åtgärder och strategier. Vi ska inte säga

att det är ett projekt som vi har ett år eller två, utan det är tioåriga strategier som involverar olika delar av samhället.

Hälso- och sjukvården har en viktig roll i att upptäcka och uppmärksamma den våldsutsatthet som finns. Vi måste också se till att de som utsätts erbjuds vård och stöd.

Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram kunskapsstöd till kommuner, regioner och elevhälsan. Man har också ett uppdrag att genomföra en fördjupad fortbildning för dem som arbetar i socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Jag tror att detta är helt nödvändigt för att de ska upptäcka, förstå och våga agera. Samtidigt har vi en skärpt strafflagstiftning, och vi har till exempel det nationella centret inom ramen för Länsstyrelsen Östergötland som arbetar såväl med stödtelefon som med olika kunskaps- höjande insatser.

Jag är övertygad om att det är med kunskap, beslutsamhet och stor enighet som vi har en chans att hjälpa de flickor och kvinnor blir utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.26 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Frågestund

Anf. 8 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av miljö- och klimatminister Isabella Lövin, utrikesminister Ann Linde, kultur- och demokratiminister Amanda Lind och statsrådet Lena Micko.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Miljö- och klimatminister Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Skogens roll i klimatomställningen

Anf. 9 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Klimatfrågan är central för mänskligheten och en av de största utmaningar som politiken står inför i dag. Men Sveriges utsläpp minskar tyvärr för långsamt för att vi ska nå våra klimatmål, och vi behöver öka tempot med rätt åtgärder på rätt plats.

Skogen är helt central i klimatomställningen. Vi vill bygga mer i trä, göra kläder av träfibrer och köra bil och flyga med bränslen från skogen. Men experterna är överens: Om vi ska dra nytta av skogen i omställningen måste vi öka tillväxten i vår svenska skog, utan att för den skull göra avkall på viktiga värden som biologisk mångfald.

Trots att vi redan undantar mer än en tredjedel av vår svenska skog från att brukas kommer krav på att skydda mer skog, och detta gör det svårt att använda skogen till allt det vi vill. Min fråga är därför: Hur ska regeringen se till att öka tillväxten i skogen och dra nytta av den svenska skogen i klimatomställningen?

Anf. 10 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för att ledamoten lyfter en oerhört viktig fråga, nämligen klimatomställningen och hur vi ska kunna nyttja de förnybara resurser vi har till vårt förfogande samtidigt som vi bevarar den biologiska mångfalden. Vi har just nu inte bara en global klimatkris, utan vi har också en kris för den biologiska mångfalden – 1 miljon arter riskerar att försvinna.

Därför är det oerhört viktigt att vi kan balansera dessa två intressen samtidigt. Jag ser att det finns stora möjligheter att använda restprodukter från skogen och jordbruket, men också odling på jordbruksmark, för bland annat förnybar energi och andra resurser som vi behöver i samhället, för träbyggande och för textilier och en mängd andra varor som vi kan producera på ett mycket mer hållbart sätt genom att använda våra naturliga resurser.

Anf. 11 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Ja, vi är nog överens om vart vi vill någonstans, men utmaningen är ju, som jag var inne på, att en tredjedel av skogen redan är undantagen från bruk. Många experter är överens om att dagens skogsbruk inte räcker till för allt det vi vill göra i dag. Därför är jag nyfiken eftersom regeringens politik tycks handla om att skydda ännu mer skog än vi redan gör i dag. Ser statsrådet att det är möjligt att använda skogen i klimatomställningen? Eller, annorlunda uttryckt, finns det ett stopp för hur mycket skog vi faktiskt kan skydda och ändå nå våra klimatmål?

Anf. 12 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Riksdagen har precis ställt sig bakom ett mål på EU-nivå om att skydda 30 procent av landytan. Där ingår naturligtvis skogen.

Regeringens politik för att få bort de fossila bränslena är väldigt tydlig. Vi har nu lagt fram ett bränslebyte, en reduktionsplikt, och kommer successivt att blanda in mycket mer förnybart i bensin och diesel. Detta ger verkligen klara signaler till dem som vill investera i förnybar energi.

Indraget medborgarskap för terrorister

Anf. 13 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Är man vuxen och väljer att ansluta sig till en terrorsekt som IS har man gjort ett medvetet val. Att göra detta val – gå med i en sekt som halshugger och eldar upp människor – måste ge en tydlig konsekvens.

Du kan helt enkelt inte förvänta dig att få behålla ditt svenska medborgarskap oavsett vilka illdåd du begår. Denna fråga aktualiseras i och med att fyra kvinnliga IS-terrorister är på väg till Sverige. Flera EU-länder drar i dag in medborgarskapet för terrorister, något som ger en tydlig signal om att det inte är accepterat att gå med i eller ha samröre med denna vidriga mördarsekt.

Redan 2014 lade Sverigedemokraterna fram ett förslag om att kunna dra in medborgarskap. Hade vårt förslag hörtsammats hade vi kunnat ha lagförändringen på plats i dag.

Min fråga går till Isabella Lövin. Jag undrar om regeringen anser att personer som deltagit i eller understött folkmord, slaveri och systematiska våldtäkter ska tillåtas vandra fritt på våra gator och torg, eller om de i och med sitt stöd till mördarsekten förlorar rätten till sitt svenska medborgarskap.

Anf. 14 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Katja Nyberg, för denna fråga! När det gäller terrorist- och krigsbrott finns ingen preskriptionstid. Svenska domstolar kan döma även om brotten har begåtts utomlands. Det är oerhört viktigt att ingen som begår brott, oavsett var det sker eller vilken nationalitet man har, ska ha straffrihet.

Vi har en god lägesbild av och kännedom om de individer som har deltagit i IS så kallade krig och har anknytning till Sverige. Vi har också hela tiden varit tydliga med att lagföring och ansvarsutkrävande bör ske på plats i regionen men att vi naturligtvis som land ska ta ansvar för de individer som har begått brott och att de ska kunna lagföras och straffas i Sverige.

Anf. 15 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Vi har i dag individer i vårt land som vill döda oskyldiga människor. De har varit anslutna till IS, och genom sina svenska medborgarskap har de haft möjlighet att komma tillbaka till Sverige och ta del av våra välfärdssystem. Vi medborgare får betala för detta med skattepengar.

Regeringen har inte lyckats utvisa en enda individ som utgör ett säkerhetshot mot Sverige. Trots verkställighetshinder borde landets säkerhet gå före extremisternas säkerhet.

Varför vill inte regeringen förklara dessa individer som Sveriges fiender och frånta dem deras svenska medborgarskap?
(Applåder)

Anf. 16 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! De principer som Sverige håller högt och försvarar är rättsstatens principer. Den som begår ett brott, oavsett var det sker och om det är ett terroristbrott eller ett omänskligt brott i någon religiös sekts namn, ska ställas till svars och lagföras. Jag vill verkligen understryka att för den som inte har någon statstillhörighet blir rättsosäkerheten oerhört stor. Vi ska naturligtvis fälla dem som har begått grova brott.

Anf. 17 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag ställer min fråga till Lena Micko, som har ansvar för kommuner och regioner. Det handlar om att det runt våra kuster finns en väldigt vacker skärgård, med öar och fritidshus men också med fastboende personer som bor där året runt. De har barn som ska till skolan, och de jobbar själva. Det finns även äldre där, som behöver läkare, färdtjänst och så vidare. Och så har vi en kollektivtrafiklag i vårt land, men den efterlevs inte. Inte funkar telekommunikationen heller särskilt bra ute på dessa öar. Färdtjänsten funkar inte heller, för det finns ingen man kan anropa.

Vad gör ministern åt detta? Vilka kontakter har ministern med våra regioner och kommuner för att de ska se till att vår kollektivtrafiklag efterlevs i hela Sverige?

Frågestund

Anf. 18 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Tack, Solveig Zander, för frågan! Detta är en fråga som berör flera olika områden. Jag kan stämma in i en beskrivning av att det är tufft i många delar av landet när det gäller att samhällsservicen överallt ska fungera på ett bra sätt. Det bygger verkligen på att det är ett samspel mellan vad vi gör på nationell nivå – de beslut som tas här i riksdagen, regeringens initiativ och våra myndigheter – och vad man gör lokalt. Det kommer ännu mer att ställas på sin spets när det handlar om att vi ska garantera att samhällsservicen finns men att det ser olika ut hur den utformas.

I de kontakter med regioner och kommuner som jag har dagligen är det många av dessa frågor som hela tiden är aktuella, och där försöker vi också se hur vi ytterligare kan förbättra samhällsservicen.

Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Detta är oerhört viktigt. Jag var på besök utanför Upplandskusten. Där hade man ingen form av kollektivtrafik. Där var det ganska många fastboende året runt.

Som minister har man ansvar för att se till att det faktiskt fungerar. Då undrar jag: Vad gör ministern? Hur driver ni på för att detta ska fungera?

Anf. 20 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Det vi gör i regering och riksdag, samarbetspartierna tillsammans, handlar om att hela tiden hitta olika former för en fungerande samhällsservice. Där det är glest befolkat kan det inte se ut precis likadant som i en större stad, till exempel. Då måste man hitta andra former för det. Det handlar om utbyggnad av den digitala infrastrukturen och om att tillsammans med kommunerna försöka se till att man har gemensam samhällsservice. Det tror jag att vi mer och mer kommer att få se framöver, och vi får diskutera mer samverkan.

Biobränsle och färdplaner för fossilfrihet

Anf. 21 JENS HOLM (V):

Fru talman! Inom ramen för regeringens initiativ Fossilfritt Sverige har 21 färdplaner för fossilfrihet inkommit. Det är färdplaner från åkerinär-

ingen, skogsnäringen, stålindustrin, fordonsindustrin och så vidare. Nästan alla industrier räknar med att använda mer biobränsle än i dag. Skulle alla dessa färdplaner uppfyllas skulle vi i Sverige behöva ungefär dubbelt så mycket biobränsle som i dag.

Det säger sig självt att vi inte har tillräckligt med råvara för att producera dubbelt så mycket biobränsle som i dag. Med en så stor produktion skulle vi förvandla våra levande skogar till monokulturer för biobränsleproduktion.

Fru talman! Därför vill jag fråga miljö- och klimatministern hur mycket biobränsle som ska produceras inom ramen för färdplanerna. Hur garanterar ni att vi behåller biologisk mångfald och levande skogar?

Anf. 22 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för att han lyfter en väldigt viktig fråga.

De färdplaner som har kommit in och överlämnats till regeringen inom ramen för Fossilfritt Sverige är branschernas egna bedömningar av hur de ska kunna klara målet att vara fossilfria och ha nettonollutsläpp till 2045. Det finns i dagsläget ingen total bild. Många färdplaner överlappar varandra, och färdplanerna tar såklart inte höjd för kommande lagstiftning och reformer som regeringen har lagt fram, till exempel redan för nästa år. Uppskattningen om en fördubblad användning är väldigt grovt tillryxad. Vi ser exempelvis redan nu hur elektrifieringsscenarierna i ganska mycket överträffar Energimyndighetens prognoser.

Vi kommer att följa detta väldigt noga. Men att den biologiska mångfalden och de mål vi har för den ska skyddas är också ett viktigt mål för regeringen.

Anf. 23 JENS HOLM (V):

Fru talman! Färdplanerna har ju skickats in till regeringen, och det har skett inom ramen för det av regeringen startade initiativet Fossilfritt Sverige, där Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Det är en fantastisk målsättning. Därför tror jag att alla förväntar sig att det är just regeringen som ska återkomma när det gäller avvägningen och prioriteringen.

Tidigare sa Isabella Lövin att biobränsle endast ska framställas av restprodukter. Jag vill fråga: Står Isabella Lövin fast vid det?

Anf. 24 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Som sagt var: Den här utvecklingen går snabbt. Det är i första hand restprodukter och den hierarki som vi ser för hur vi ska använda skogen som ska vara vägledande. Sedan tillverkas biobränsle ingalunda endast av skogens restprodukter utan också av restprodukter från både industrin och jordbruket. I dagsläget importerar Sverige största delen av det biodrivmedel som används. Nu finns det möjlighet att öppna för hållbar produktion av biodrivmedel i Sverige.

Anf. 25 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Krisen och smittspridningen är verkligen inte över. Utvecklingen den senaste veckan har gjort att restriktionerna har behövt skärpas för allt fler regioner, vilket innebär att krisen återigen drar in som en otrevlig orkan över vårt lands företagare. I synnerhet när det gäller småföretagare inom besöksnäringen är situationen oerhört tuff och kritisk för många. Många lever i en oviss tid och känner en stor frustration, och många företagare är desperata. De måste se över sin verksamhet och börja säga upp folk i början av nästa år.

Utifrån förutsättningen att vi nu är mitt i en pandemi menar många företagare att karensregeln måste tas bort nu, då företag bara får nio månaders korttidsstöd och sedan 24 månaders karenstid. Är regeringen beredd att under pågående pandemi göra ett undantag och tillfälligt ta bort denna karensregel?

Frågestund

Anf. 26 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Camilla Brodin, för frågan! Det stämmer att vi är i en exceptionell situation, och regeringen har också varit snabb med exceptionella åtgärder för att underlätta för företagen och inte minst för de anställda runt om i Sverige för att mildra effekterna av restriktionerna med anledning av pandemin, som inte minst har drabbat besöksnäringen.

Vi har infört ett väldigt lyckat permitteringsstöd, som gör att många människor har kunnat behålla sina jobb under denna svåra tid. Vi har också gett ett omsättningsstöd och ett omställningsstöd till företag, vilket gör att de har möjlighet att klara denna svåra tid. Vi har tagit bort arbetsgivaravgifter. Vi har tagit på oss sjuklöneansvar. Vi ämnar också gå fram med stöd till enskilda näringsidkare. Här finns det många viktiga styrmedel och olika former av hjälp för dem som har drabbats av pandemin.

Anf. 27 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för ett svar som inte besvarar min fråga! Frågan gällde ju karensregeln, som innebär att de företag som har fått korttidsstöd under nio månader inte har rätt att få det längre. Nu väntar de på vad regeringen kommer att göra framöver.

Kommer regeringen att lämna besked om vad som gäller? Karensregeln innebär ju att man inte får något korttidsstöd under de följande två åren när man väl har haft det under nio månader.

Anf. 28 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Detta är som sagt en exceptionell situation. Det är viktigt att vi stärker de företag som har möjlighet att fortsätta sin verksamhet när krisen är över.

Omställningsstödet ska just vara ett omställningsstöd, så att företag har möjlighet att anpassa sig och inte ska behöva gå i konkurs. Det är en möjlighet till omställning för att klara en längre tid av pandemin. Det är syftet med det hela.

Slutförvar av kärnavfall

Anf. 29 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Även jag har en fråga till miljö- och klimatminister Isabella Lövin.

Vi står nu inför enormt stora klimatförändringar och en enormt stor klimatkatastrof. För att få bukt med det behöver vi elektrifiera, och då behöver vi en stadig tillgång på el.

Nu har Isabella Lövin frågan om slutförvaret och ett ökat mellanförvar på sitt bord. Sanningen är ju den att om regeringen inte kommer till skott med att godkänna detta hotas den stabila elförsörjningen i landet. Därför vill jag ställa frågan till statsrådet om vi kan förvänta oss att regeringen fattar beslut och godkänner att man går fram med just frågan om slutförvar och mellanförvar så att vi kan rädda klimatet och inte får störningar i energisystemet.

Anf. 30 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Joar Forssell knyter nu energiförsörjningen i dag och klimatomställningen till frågan om slutförvar av uttjänt kärnbränsle.

Frågan om slutförvar har varit i allra högsta grad olöst ända sedan man började använda sig av kärnkraft i Sverige och i andra länder. Det finns i princip inget land som redan i dag har ett fungerande slutförvar. I stället finns världens uttjänta kärnbränsle i olika mellanlager. Trots detta bygger man nya kärnkraftverk, även om de är oerhört dyra i jämförelse med att tillföra motsvarande kapacitet från till exempel vind- eller vattenkraft.

Det här är det största ärende som Miljödepartementet någonsin har behandlat, och det är viktigt att vi gör en bedömning som är så säker som möjligt.

Anf. 31 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet tycker att det här är viktigt. Nu är det ju så att Strålsäkerhetsmyndigheten har sagt ja, och kommunerna som berörs har sagt ja. Även Mark- och miljödomstolen har sagt ja men menar att man behöver komplettera angående kopparkorrosion, vilket också har gjorts.

Poängen med det system vi har är att det finns flera kontroller på vägen. Det som händer om vi inte fattar ett beslut om det här nu är att vi riskerar att kärnkraften stannar och att vi då kommer att få se stora störningar i vårt energisystem. Det är dåligt för klimatet.

Anf. 32 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag instämmer inte i slutledningen att den här frågan är kopplad till klimatfrågan. Slutförvaret av kärnbränsle har varit en olöst fråga ända sedan man började införa kommersiell kärnkraft i världen. Vi talar om ett slutförvar som måste vara hållbart i 100 000 år, varken mer eller mindre – 100 000 år! Då är det viktigt att det på alla tänkbara sätt är säkerställt att det system som ska godkännas är ett tryggt system.

Anf. 33 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till civilminister Lena Micko.

Coronapandemin har drabbat hälsan men också Sveriges ekonomi väldigt hårt. Därför har den S-ledda regeringen kommit med en kraftfull budget med stora tillskott till kommunsektorn. Det är väldigt välbehövligt för kommunerna och för att få igång ekonomin.

Många kommuner ser därför trots allt ganska ljust på tillvaron under 2020 och 2021. Flera anser dock att det åren därefter behövs ökade tillskott till kommunerna bland annat för att klara välfärden. Kommer regeringen att tillföra medel även kommande år? Varför var inte de tillskott som nu kommer permanenta?

Anf. 34 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Tack, Eva Lindh, för en fråga som jag vet att många diskuterar och funderar på just nu!

Det stämmer att det vi har gjort är historiskt väldigt stort. Genom alla de kontakter jag har även med SKR vet jag att man i kommunerna är nöjd med de tillskott som har kommit. Man har sluppit göra stora effektiviseringar som annars skulle ha varit aktuella.

Det här handlar framför allt om att det har varit ett svagt skatteunderlag under året. Det är därför vi har gjort de här stora förändringarna och ser att vi måste prioritera det som handlar om välfärden. Skola, vård och omsorg är det viktigaste för att se till att vi fortsatt har en bra utveckling i vårt land på det här området.

När det gäller det svaga skatteunderlaget följer regeringen hela tiden hur det utvecklas. Vi har gett de besked som går att ge nu och kommer sedan naturligtvis hela tiden att överväga vad som ytterligare kan behövas. Det finns naturligtvis med i den fortsatta planeringen för 2022.

Anf. 35 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det har varit viktiga åtgärder för kommunsektorn, och det handlar ju om att klara välfärden och också hålla ekonomin igång.

Detta är bra, men en del kommuner har nu stora överskott under 2020. Vad kan kommunerna och regionerna göra med de överskotten? Hur ska regeringen hantera SKR:s framställan om tillfällig lagändring, som förkortat handlar om större möjligheter att använda statsbidragen kommande år?

Anf. 36 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Det är intressant att vi nu har en diskussion om vad vi ska göra med resurser på plussidan i stället för underskott, som vi diskuterade för några månader sedan.

Jag vill säga att vad man prioriterar självfallet är en lokal fråga. Vad regeringen gör är att ge förutsättningar för att man också ska prioritera välfärden lokalt, och det är ju medborgarna som har att ställa dessa krav och förväntningar på att resurserna går till välfärden.

Man kan tidigarelägga sådant som ändå skulle göras framöver: investeringar, pensioner med mera. Det kan vara kloka råd.

Frågestund

Regeringens syn på autonoma vapensystem

Anf. 37 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Regeringen har tidigare slagit fast att Sverige ska ha en ledande roll i arbetet med att ta fram konkreta förslag på hur frågan om autonoma vapensystem, även kallade mördarrobotar, bäst kan drivas.

Det är ju lätt att se de moraliska och etiska utmaningar vi alla skulle stå inför om maskiner och inte människor fattade beslut om att avfira ett dödligt vapen eller inte. Farhågorna ska tas på stort allvar. Vad händer till exempel om maskiner ges kontrollen i känsliga konflikter eller om terrorister får tag på dem? Vi har ett ansvar att agera medan tid är.

I medierna de senaste veckorna har det framstått i svar från UD som att Sverige nu har villkor för att driva på för ett effektivt förbud. Därför vill jag fråga Ann Linde vad regeringens position är i fråga om autonoma vapen.

Anf. 38 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Janine Alm Ericson, för frågan! Regeringen ska vara ledande i arbetet för ett effektivt förbud mot dödliga autonoma vapensystem som är oförenliga med folkrättens krav. Det finns tekniska och juridiska utmaningar kring att definiera autonoma vapen. För oss är det dock en grundläggande moralisk övertygelse att det måste finnas en människa som kan avkrävas ansvar.

Vi vill att ett effektivt förbud ska omfatta så många som möjligt, givetvis också de länder som försöker att utveckla vapnen. Detta behöver dock inte nödvändigtvis innebära att de aktivt stöder utformningen av förbudet.

Regeringens mål är en så bred enighet som möjligt. Sverige driver på inom ramen för konventionen om vissa konventionella vapen för ett effektivt internationellt förbud mot dödliga autonoma vapensystem som är oförenliga med folkrättens krav. I linje med denna ambition har vi gett ett uppdrag till en arbetsgrupp inom Folkrätts- och nedrustningsdelegationen att ta fram konkreta förslag på hur vi bäst kan driva detta arbete framåt.

Anf. 39 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för det klargörande svaret!

Då vill jag också passa på att fråga vad utrikesministern ser som viktigast för att nå fram till ett effektivt förbud.

Anf. 40 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! En bred enighet i CCV, alltså konventionen om vissa konventionella vapen, skulle öka möjligheterna för att vi får ett framtida effektivt förbud som omfattar alla länder. Alla nya vapen, inklusive LAWS – lethal autonomous weapons systems – måste stå i överensstämmelse med folkrättens krav.

Skatteregler för skånska gränsgångare

Anf. 41 MATS SANDER (M):

Fru talman! I Skåne får coronapandemin nya och besvärliga effekter. De som är gränsgångare och nu börjar arbeta mer på distans får skatte-

mässiga problem. Arbetet genomförs för arbetsplatsen men på distans. De skattemässiga reglerna kräver att arbetet rent fysiskt utförs i arbetsgivarens land, och det orsakar nu ekonomiska bekymmer och praktiska problem för arbetstagarna i en redan pressad situation.

Min fråga till regeringen, i detta läge statsrådet Isabella Lövin, är följande: Vad avser regeringen att göra för att lösa detta skattemässiga problem som nu drabbar skåningarna?

Prot. 2020/21:30
5 november

Frågestund

Anf. 42 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Mats Sander för frågan.

Regeringen har lagt fram en historiskt stor budget för nästa år med stora satsningar för att underlätta en ekonomisk återhämtning för Sverige efter coronapandemin. Det är en budget på över 100 miljarder.

I den budgeten finns en mängd åtgärder som också adresserar de särskilda försvårande omständigheter som Sverige har drabbats av på grund av pandemin. En sådan handlar om en tillfällig skattereduktion för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin. Det är 5 miljarder som regeringen satsar nästa år. Sedan är regeringen ständigt beredd att gå fram med ytterligare förenklingar för att klara pandemin.

Fördömande av Azerbajdzjan och Turkiet

Anf. 43 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Den 27 september gick de båda skurkstaterna Azerbajdzjan och Turkiet till attack mot en liten demokrati. Med sig hade de blodtörstiga jihadister.

Vi hör återkommande rapporter om omfattande krigsbrott mot civila, och vi vet att det i denna konflikt finns ett tydligt offer i Armenien och Republiken Artsach. I Turkiet ser vi återkommande uttalanden och propaganda som visar på Erdoğanns önskan om att bygga ett storturkiskt imperium, och man önskar återspegla sig själv och Turkiet som arvtagaren till Osmanska riket. Det finns mycket goda skäl till att vara oroad över det vi ser. Erdoğan har själv antytt att man ska slutföra det man påbörjade för hundra år sedan, nämligen folkmordet mot armenier, som regeringen skamligt nog än i dag inte har erkänt.

Mot bakgrund av detta, fru talman, önskar jag att utrikesminister Ann Linde svarar på följande: När kommer regeringen att sätta ned foten mot Azerbajdzjan och Turkiet?

Anf. 44 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Markus Wiechel för frågan.

Regeringen följer noggrant och med oro den allvarliga utvecklingen och upptrappningen i konflikten om Nagorno-Karabach. Rapporterna om ett ökat antal civila offer på båda sidor är särskilt alarmerande. Vi stöder aktivt ansträngningarna att få till stånd återupptagna förhandlingar och på sikt en konfliktlösning.

Just nu ligger fokus på att få till stånd ett eldupphör. I går träffade jag Minskgruppen fysiskt och virtuellt, det vill säga Ryssland, USA och Frankrike, som försöker få till ett eldupphör samt den särskilda representeranten för Nagorno-Karabach, som också besökte mig på UD i går. Det

finns ingen militär lösning på den här frågan, utan den måste lösas diplomatiskt och politiskt.

Taiwans deltagande i Världshälsoorganisationen

Anf. 45 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Pandemin härjar världen. Så många människor, familjer och samhällen har drabbats. Då är det naturligtvis viktigt att världen håller ihop, att vi gemensamt finner lösningar för att bekämpa covid-19.

Nästa vecka ska Världshälsoorganisationen hålla ett möte, som naturligtvis har stor betydelse för att visa den vilja som finns att göra gemensam sak mot covid-19. Men Taiwan får inte vara med. Kina blockerar; Kina borde ha ett intresse av att öppna för Taiwan.

Jag vet att regeringen står bakom hållningen att Taiwan ska bjudas in, men frågan är vad utrikesministern har gjort annat än att stå bakom det kravet – att lyfta upp frågan och kräva att landet bjuds in.

Anf. 46 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Kerstin Lundgren för frågan.

Det är beklagligt att Kina försöker begränsa Taiwans rörelseutrymme. Regeringens utgångspunkt är att vi verkar för ett så brett och heltäckande deltagande som möjligt i det internationella samarbetet, inklusive i Världshälsoorganisationen. Både Sverige och EU har ett intresse av att Taiwan kan vara med i internationella organisationer som inte kräver ställning som stat. Sverige har, och det har också de övriga EU-länderna, erkänt Folkrepubliken Kina. Det betyder att vi följer ett-Kina-politiken, men det betyder inte att vi inte kräver att Taiwan ska kunna vara med i till exempel Världshälsoorganisationen.

Stöd till demokrati i Belarus

Anf. 47 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! I dag löper presidentperioden ut för Aleksandr Lukasjenko – Europas kanske sista diktator – i Belarus. Men han valde att svära in sig på nytt, och det har gjort att det belarusiska folket har rest sig mot de orättvisor och den brist på demokrati som finns i landet. Varje söndag har hundratusentals deltagit i fredliga demonstrationer, men man har mötts av ökande våld och att allt fler oppositionella har gripits.

EU har nu äntligen, efter mycket om och men, infört sanktioner. Jag och utrikesministern är nog i grunden överens: Lukasjenko ska avgå, och nya och rättvisa val ska hållas. Ändå sitter Lukasjenko kvar, mycket på sitt stöd från Ryssland och Vladimir Putin.

Frågan är vad vi gör nu. Vad gör vi för att stödja det belarusiska folkets kamp för demokrati? Vad kan Sverige göra inom ramen för sitt ordförandeskap i OSSE som börjar vid årsskiftet?

Anf. 48 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Håkan Svenneling för frågan.

Jag är tämligen säker på att i frågan om utvecklingen i Belarus har Håkan Svenneling, jag och regeringen inte någon annan syn än att det som

händer är mycket allvarligt. Det är fråga om eskalerande våld, repression mot fredliga demonstranter och strejker. Arbetare sätts i fängelse, och studenter sätts också i fängelse.

Regeringen fördömer kraftigt de belarusiska myndigheternas användning av våld. Regeringen har använt nästan 120 miljoner i stöd till det civila samhället, och vi har varit pådrivande för att EU:s medel, mycket pengar, som ska gå till coronabekämpning inte kan användas av staten utan av det civila samhället.

Prot. 2020/21:30
5 november

Frågestund

Länsstyrelsernas roll i krishanteringen

Anf. 49 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till civilminister Lena Micko.

Under den pågående pandemin har vårt samhälle ställts inför svåra utmaningar på en rad områden. Vi ser nu lokalt och regionalt anpassade restriktioner i bekämpningen. Jag vill utifrån detta lyfta fram länsstyrelsernas roll och uppgifter i kriser och säkerhetsarbete. Våra 21 länsstyrelser har olika förutsättningar i fråga om socioekonomi, befolkningsunderlag och geografi, men de har också samma uppgift att verka i statens roll lokalt och regionalt.

Regionerna med de folkvalda fullmäktige har en viktig roll att spela utifrån deras perspektiv, men statens närvaro är länsstyrelsernas uppgift. Vid besök på länsstyrelser och hos landshövdingar framhålls ofta vikten av samarbete mellan centrala statliga myndigheter och länsstyrelser.

Hur ser civilministern utifrån rådande pandemi och krishantering på länsstyrelsernas roll?

Anf. 50 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Tack, Per-Arne Håkansson, för frågan!

Det har verkligen visat sig under den här tiden att länsstyrelsernas roll har förstärkts. Vi har ett stort beroende av att hela tiden vara uppdaterade om hur det ser ut i vårt land.

Länsstyrelsernas roll är också att hålla ihop det arbete som görs regionalt mellan kommunerna och mellan regionen och andra aktörer. Inte minst nu har det handlat mycket om att se till att de restriktioner som finns efterlevs och att vi hela tiden överväger vad mer man kan göra i den rapportering som länsstyrelserna regelbundet gör till regeringen.

Nu när vi har förstärkta riktlinjer på flera håll i landet är det också en fråga om att länsstyrelserna kan gå in och begränsa till exempel antalet personer vid olika sammankomster. Det är en viktig roll som de har, och jag hoppas verkligen att vi ser till att fortsätta ha ett bra samarbete mellan dessa aktörer i landet.

Djurhållning och pandemier

Anf. 51 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Min fråga går till Ann Linde.

Jag tänkte blicka tillbaka på uppkomsten av pandemin, vilket handlar om ohållbar djurhållning. Vår djurkonsumtion leder till att ekosystem trängs bort och djur trängs i burar. Självklart får detta konsekvenser.

Det här sker inte bara på andra sidan världen utan även i Sverige, till exempel på våra minkfarmer. Alldeles nyss bekräftades att nio minkbesättningar i Sverige är smittade, och i går meddelade Danmark att alla deras minkar ska avlivas för att hindra att ett muterat coronavirus sprider sig.

Att jobba förebyggande skulle kosta kanske 1 procent av de enorma summor som går till att hantera en pandemi, och enligt Ipbes rapport från förra veckan bör regeringen jobba mer proaktivt än reaktivt.

Min fråga är därför hur regeringen jobbar internationellt för att förebygga pandemier med hänsyn till djurhållning och biologisk mångfald.

Anf. 52 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Rebecka Le Moine, för frågan!

Den här krisen har ju redan påverkat den globala ordningen. Utbrottet av det nya coronaviruset har lett till en aldrig tidigare skådad global kris med enorma direkta och indirekta konsekvenser, bland annat de konsekvenser som Rebecka Le Moine visar på i sin fråga.

Tyvärr har vi ingen kontroll över hur det här viruset utvecklar sig, om det kommer en andra våg – det gör det, men om det kommer också en tredje våg – och om viruset kan mutera mellan djur och människa, vilket man nu diskuterar och vidtar åtgärder mot i Danmark.

Regeringen är mycket aktiv i de internationella organisationerna, som WHO och andra, för att se hur mycket fakta vi kan få fram om detta och försöker jobba så mycket som möjligt för att förebygga kommande effekter av pandemin.

EU:s utrikespolitiska beslutsfattande

Anf. 53 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag kan fortsätta med det Håkan Svenneling talade om – förtrycket i Belarus, där vi ser att risken för värre övergrepp från Lukasjenko och den belarusiska regimen blir större ju längre tiden går och även när fokus i utrikespolitiska frågor hamnar på andra ställen. I söndags greps 200 personer, av vilka 3 var journalister, och journalisters utsatthet blir bara värre.

Därför är det bra att Lukasjenko nu ser ut att hamna under EU-sanktioner. Det är ett viktigt vapen som EU har att ta till mot människorättsförbrytare. Samtidigt blev det tydligt efter det belarusiska valet och de folkliga protesterna att det är svårt att få igenom en gemensam EU-linje.

Moderaterna driver linjen att beslut om exempelvis sanktionsfrågor ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för, som i dagens system, med enhällighet.

Min fråga till utrikesministern är hur hon ställer sig till frågan om kvalificerad majoritet för att EU ska kunna bli en tyngre säkerhets- och utrikespolitisk spelare.

Anf. 54 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det är jag positiv till.

Anf. 55 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Frankrike utsattes nyligen för en våg av brutala terrorbrott. Vi välkomnar särskilt president Macrons tydliga markering mot islamismen och för den sekulära demokratin.

Det är dock ett budskap som inte delas av alla. Exempelvis har ledaren för den så kallade Islamakademien i Malmö mot bakgrund av attackerna uttalat att Frankrikes sekulära tradition är "rasistnationalistisk" och värre än Islamiska staten. Han kallar Macron en skurkaktig fjant och presidentens tydliga markering mot terrorn ett angrepp på muslimer och islam.

Allt detta är lite märkligt med tanke på att den här personen samtidigt fått projektpengar av Allmänna arvsfonden för att motverka våldsbejakande islamism eller våldsbejakande extremism.

Jag vill därför fråga demokratiministern varför hon anser att en person som uttrycker ett så tydligt stöd för våldsbejakande extremism är lämplig i arbetet mot detsamma.

Anf. 56 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Först vill jag säga att dåden som vi sett i både Österrike och Frankrike och över hela världen såklart är förkastliga och fruktansvärda och ska fördömas med kraft.

Jag kan inte uttala mig om ett enskilt fall eller ärende, men min syn är att organisationer eller människor som på olika sätt tar ställning för eller uttrycker åsikter som inte är förenliga med vår demokrati självklart inte ska få olika typer av stöd från det allmänna.

Det är också ett skäl till att vi just nu jobbar med att ta fram enhetliga skärpta demokrativillkor för bidragsgivning. Vi skärper till exempel MUCF:s möjlighet att utöva tillsyn över bidrag. Det här sker i många olika delar av vår samhällsapparat. Jag utesluter inte att vi behöver göra mer, för det är viktigt att vi bekämpar de här frågorna med kraft.

Åtgärder mot överskuldsättning

Anf. 57 JON THORBJÖRNSON (V):

Fru talman! Överskuldsättning är ett stort problem. Det leder till sämre hälsa och drabbar hela familjer, särskilt barnen. Undersökningar visar att samhällets kostnader kan räknas i mångmiljardbelopp.

Här finns ett tydligt klassperspektiv. Låginkomsttagare, ensamstående, sjukskrivna och arbetslösa drabbas oftare av överskuldsättning. Människor som redan har det svårt på grund av neddragningar i välfärden, bostadsbrist och försämrad sjukersättning får det ännu svårare. Fortfarande i dag dras människor med skulder från finanskrisen på 1990-talet. Det är inte rimligt att skulder blir en livstidsdom.

Vänsterpartiet vill sätta press på lånebolagen för att de ska göra ordentliga kreditprövningar och inte låna ut hur som helst. Lånebolag som slarvar ska få ta ökat eget ansvar för indrivningen. Vi vill också införa en preskriptionstid på 15 år.

Vad vill ministern och regeringen göra för att komma till rätta med överskuldssättningen?

Anf. 58 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Tack, Jon Thorbjörnson, för frågan!

Det här är verkligen angelägna frågor, och vi gör mycket på det här området. Man kan alltid diskutera ytterligare åtgärder, men det handlar om skärpt lagstiftning och om att efterleva den lagstiftning som finns. Det handlar också om att ge stöd till de myndigheter som arbetar med detta och se till att det finns möjlighet att i tid få en verkan på lagstiftningen.

Förebyggande insatser behöver göras lokalt och nationellt. Jag ser konsumentvägledningen som en viktig insats på det här området, och jag tycker att det har stor betydelse att vi kan uppmärksamma kommunerna på konsumentvägledningens roll i att ge information och service, inte minst för alla olika grupper av människor som behöver extra stöd.

Konsumentskydd vid skönhetsbehandlingar

Anf. 59 MARIA STRÖMKVIST (S):

Fru talman! Min fråga går till civilminister Lena Micko.

Rättsliga gråzoner finns på olika områden. Skönhetsbehandlingar är ett område där det finns en gråzon, framför allt när något går fel. Det är inte en vara. Det räknas inte heller som sjukvård även om gränserna ibland är flytande. Ibland pratar man om skönhetsbehandlingar som något ytligt, men det är faktiskt reellt för den det handlar om. Dessutom är kraven på den som utför skönhetsbehandlingar otydliga, vilket har lett till olika allvarliga skador. Bland annat har laserbehandlingar gett brännmärken.

Skönhetsbehandlingar är populära, men skyddet är svagt. Ett problem för konsumenter som är missnöjda med skönhetsbehandlingar har varit att de i många fall saknat möjlighet att få sin tvist prövad i domstol. Min fråga är vad regeringen tänker göra åt detta.

Anf. 60 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Tack, Maria Strömkvist, för frågan!

Regeringen har presenterat ett lagförslag som handlar om att stärka skyddet vid den här typen av ingrepp; det kan handla om operationer eller andra behandlingar. Bara personer som har kompetens och legitimation – läkare och sjuksköterskor – ska ha rätt att utföra den här typen av operationer. Det är en väldigt viktig förändring.

När väl skadan är skedd – detta är den andra delen – handlar det också om att stärka konsumentskyddet. Det är en väldigt viktig fråga. Patient-skadelagstiftningen gäller här, liksom konsumenträtten. Arn har inte tidigare haft möjlighet att pröva tvister, för man har inte haft den kompetensen. Nu kommer man dock att kunna ha det och tillföra det vid sina nämnd-sammanträden. Detta träder i kraft under nästa år, och regeringen hoppas och tror att det kommer att innebära förändringar.

Turkiets och Irans kidnappning av svensk medborgare

Anf. 61 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Jag har blivit kontaktad av många flyktingar som bor i Sverige och som är svenska medborgare, både människor från Iran och människor som befinner sig i Turkiet, efter att Turkiet hjälpt den iranska

regimen att kidnappa en svensk medborgare vid namn Habib al-Kaabi. Hans fru och barn bor i Sverige, och de säger att han blev kidnappad i mitten av oktober under en resa i Turkiet. Det är inte första gången som Turkiet gör detta; de har skickat tillbaka flera iranier till fångenskap.

Min fråga är: Vad gör Sverige? Kommer Sverige att fördöma detta? Kommer vi att ha den principiella hållningen mot Turkiet och Iran att vi värnar om flyktingar? Sverige bidrar faktiskt med enorma summor till Turkiet för att värna mänskliga rättigheter. Nu sitter flera människor i iranskt fängelse för att de vill ha frihet. Den här killen var tidigare ledare för rörelsen för Ahvaz befrielse. Det är araberna som är mest utsatta.

Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Amineh Kakabaveh, för frågan!

Jag var så sent som för två veckor sedan i Turkiet och träffade då min turkiske ministerkollega. Vi hade långa samtal om mänskliga rättigheter, migration och flera andra svåra saker. Det som Amineh Kakabaveh tar upp handlar ju om mänskliga rättigheter och om vilken möjlighet man har att få rättvisa rättegångar och att inte hamna i en situation där man inte kan säga, ta upp eller uttrycka vad man vill. Detta är saker som vi ständigt framför till Turkiet och, för den delen, också till Iran när vi träffar iranska företrädare.

Översyn av befintliga idrottsanläggningar

Anf. 63 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till kultur- och demokratiministern.

Våren 2019 kallade ministern till ett möte med Riksidrottsförbundet och SKR för att diskutera vad som kan göras för att få fler idrotts- och motionsanläggningar samt nytänkande avseende dessa. Boverket har sedan, enligt ministern, fått uppdraget att ta fram ett underlag för hur kunskap om anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid kan utvecklas, samlas och förmedlas. Detta uppdrag ska redovisas den 1 mars nästa år och genomföras i samråd med Folkhälsomyndigheten.

Det är gott så – väldigt bra. Men det jag får med mig i möten med kommunföreträdare är oron över befintliga anläggningar. I många kommuner finns ishallar och simhallar från 70- och 80-talen. De skulle kräva enorma investeringar för att ens uppfylla i dag gällande lagkrav om tillgänglighet, säkerhet och arbetsmiljö. Kommer inte utredningen att innehålla denna problematik? I så fall, varför inte?

Anf. 64 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för frågan!

Det här är en angelägen fråga som kanske har hamnat lite i skuggan av de enorma utmaningar som coronapandemin innebär. Jag är glad att vi nu från regeringens sida har tagit detta steg och gett detta uppdrag till Boverket. Det är ett väldigt öppet formulerat uppdrag. Jag ser absolut att denna utredning har frihet att även kunna titta på den problematik som Lotta Finstorp nämner.

Vi får se detta som ett första steg. Vi får se vad utredningen tar fram. SKR och Riksidrottsförbundet är positiva till att vi tar det här steget. Sedan

får vi fortsätta och jobba vidare utifrån förslagen på hur vi konkret kan göra framöver. Det är helt klart så att anläggningarna behöver hänga med för att barn och unga ska kunna idrotta i Sverige i dag, i ett växande samhälle. Jag tackar för frågan!

Effekt- och kapacitetsbristen i elnätet

Anf. 65 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Om elproduktionen inte täcker efterfrågan uppstår elbrist, vilket även är fallet om det saknas tillräcklig kapacitet att överföra elen. Sverige har rört sig in i en situation med både effekt- och kapacitetsbrist, där marginalerna har försvunnit. Sedan Miljöpartiet blev ett regeringsparti har även effektbalansen minskat under varje enskilt år.

I somras ledde brist på vindkraft, vattenkraft och kärnkraft till att det för första gången på länge blev lönsamt att producera el i det oljeeldade kraftverket i Karlshamn. Svenska kraftnät tvingades att handla upp drift vid Ringhals 1 för att bättra på marginalerna. Det har heller aldrig varit så stora prisskillnader sedan Sveriges delades in i fyra prisområden.

Det här är allvarligt. Ändå finns det inget i den fallna energiöverenskommelsen som adresserar dessa problem. Det finns inget i den nuvarande energipolitiken som löser de problem som uppstår med kapacitets- och effektbrist. Därför, fru talman, vill jag fråga vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att komma till rätta med effekt- och kapacitetsbristen. (Applåder)

Anf. 66 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Mattias Bäckström Johansson, för frågan!

Det är sant att det finns effektproblem. På vissa ställen har sådana funnits under väldigt begränsad tid. Det är dock så att vi i Sverige i dag har historiskt stora överskott av el. På några platser finns det lokala kapacitetsutmaningar. Detta är ingenting som har uppstått under de senaste åren, utan vi har haft en väldigt eftersatt utbyggnad av kraftöverföring i Sverige.

Vad gör vi då för att åtgärda detta? På lång sikt behöver vi mer överföring. Svenska kraftnät mångdubblar nu investeringarna, och Nätkoncessionsutredningen har lagt fram förslag om hur ledtiderna ska kunna kortas för att ge tillstånd att bygga nya kraftledningar. På kort sikt har regeringen gett i uppdrag till länsstyrelserna att kartlägga dessa problem och att föreslå lösningar. Detta har man i Stockholm och i Skåne gjort tillsammans med lokala elnätsägare, så att befintliga kunder ska ha säker tillgång till el alla årets dagar.

Konflikten i Etiopien

Anf. 67 PETTER LÖBERG (S):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesminister Ann Linde.

Vi är många som har trott på den övergång mot demokrati som har skett i Etiopien. Det senaste halvåret har vi dock kunnat se att oron har ökat, inte minst avseende etniska spänningar. Ibland har detta skett med dödlig utgång. Flera oppositionspolitiker har blivit arresterade. Häromnat-

ten, samtidigt som det var presidentval på andra sidan Atlanten, bröt stridigheter ut mellan den federala regeringen och den regionala staten Tigray.

Sverige och Etiopien har sedan länge band till varandra. Det är svårt att se att det finns en militär lösning på den här konflikten, utan det måste ske med dialog – både nationell dialog mellan partierna i Etiopien och dialog mellan de stridande parterna. Min fråga, fru talman, till utrikesministern är följande: Hur ser utrikesministern på Sveriges och EU:s roll i det här?

Anf. 68 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Petter Löberg, för frågan!

Etiopien befinner sig ju i en omfattande förändringsprocess. Parallellt med reformer som stärker landets demokrati har våld och konflikter fortsatt. De senaste dagarnas händelser, med ett stort antal döda i Welega den 1 november och den militära eskaleringen mellan federal och regional nivå i Tigray, är särskilt oroande. Våld kan inte vara vägen framåt, och det riskerar att destabilisera Etiopien och regionen. Konflikten kan bara lösas genom dialog mellan berörda parter.

Regeringen och EU stöder helhjärtat försoningen mellan Etiopien och Eritrea. Avtalet öppnar en historisk möjlighet för en positiv och hållbar utveckling på Afrikas horn. Samtidigt tycks processen ha gått i stå, och vi hade givetvis hoppats att effekterna av freden skulle märkas tydligare för gemene man vid det här laget.

Direktstöd till resebranschen

Anf. 69 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! I morse kunde vi läsa att Solresor har gått i konkurs, vilket naturligtvis medför att Solresors verksamhet nu upphör. Solresor, som har varit Sveriges fjärde största charterarrangör och som bildades 1989 – 31 år av resor, kompetenta medarbetare och glada resenärer – går nu i graven.

Solresor och andra bolag i resebranschen har hamnat i en oerhört tuff ekonomisk situation på grund av coronapandemin och UD:s reserestriktioner. De flesta resor har ju ställts in sedan i våras. Man kan nästan säga att de har fått ett näringsförbud i nästan åtta månader, och framtiden ser ju inte direkt ljus ut. Andra direktstöd har regeringen beslutat om men inte till resebranschen.

Min fråga till regeringen är därför: Varför gör inte regeringen någonting just för resebranschen, eller har ni någonting emot just den branschen?

Anf. 70 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Alexandra Anstrell, för frågan!

Ja, regeringen har ju lagt fram exceptionellt stora stöd för att hjälpa alla företag över den här krisen. Vi har gått in med särskilda stöd till våra regionala flygplatser. Swedavia har också fått möjlighet att klara den här krisen. Vi har gått in med stöd bland annat till delvis statligt ägda SAS. Vi har gått in med väldigt stora generella stöd som alla företag får del av, då vi har tagit bort arbetsgivaravgifter, företag får omställningsstöd och vi har tagit på oss sjuklönekostnaderna. Det gäller ju alla.

Sedan kan vi konstatera att pandemiläget i världen, med de restriktioner som andra länder tillämpar, gör det speciellt svårt för resebranschen och de företag som anordnar resor till utlandet. Detta är inte någonting som regeringen råder över.

Ersättning till personer i riskgrupper

Anf. 71 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Min fråga går till miljö- och klimatminister Isabella Lövin, som också svarar på allmänpolitiska frågor.

Under den pågående pandemin har det efter påtryckningar från oppositionen införts en ersättning för personer i riskgrupper för att de ska kunna stanna hemma och inte utsätta sig för farlig smitta. Regeringens agerande har dock varit oförutsägbart, och det har satt många redan utsatta människor i kläm.

I slutet av september gavs besked om en förlängning, men det visade sig bara gälla ansökningstiden. Först när oppositionen tryckte på kom en ändringsbudget med förlängd utbetalningstid fram till årsskiftet.

Socialförsäkringsministern gav tidigare besked om att det inte fanns någon avsikt alls från regeringen att förlänga efter den 31 december, men efter att Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Vänstern lade ett gemensamt initiativ i socialförsäkringsutskottet ändrade sig regeringen. Och plötsligt gavs i dag besked om en förlängning fram till mars, precis så som sas i initiativet.

Det är bra att regeringen agerar. Men hur kommer det sig att regeringen har varit så motsträvig när det gäller det här bidraget? Man har försökt förhålla och agerat inte förrän man insåg att man hade majoriteten emot sig och att loppet var kört.

(Applåder)

Anf. 72 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Regeringen, Sverige och världen befinner sig i en helt exceptionell tid med en pandemi som har drabbat världen på ett sätt som vi aldrig tidigare har sett.

Regeringen har agerat väldigt kraftfullt och väldigt tidigt för att rädda företag, för att underlätta för människor, för att ge resurser till sjukvården och också avlasta regioner och kommuner de extrakostnader som pandemin innebär.

Nu har vi, precis som Julia Kronlid sa, meddelat att vi kommer att förlänga ersättningen till riskgrupper till i mars. Regeringen har ju lagt fram en budget för nästa år på över 100 miljarder, en historiskt stor budget. Vi har gått fram med drygt tio extra ändringsbudgetar i år. Och vi kommer att fortsätta göra allt vad vi kan för att människor inte ska drabbas på ett orimligt sätt under pandemin.

Anf. 73 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Terrormordet på den franske läraren Samuel Paty har skakat om alla som värnar om demokratin och yttrandefriheten. Det som hände i Frankrike skulle också kunna hända i Sverige.

Enligt företrädare för de svenska lärarfacken känner sig lärare inte trygga att undervisa om demokrati och yttrandefrihet. De saknar stöd från regeringen och från samhället. Lärare blir hotade om de nämner Förintelsen eller säger något som retar upp islamistiska fanatiker. Detta leder oneligen till självcensur och en erodering av vårt fria samhälle och våra mänskliga rättigheter.

Hur tänker demokratiministern stoppa denna utveckling?

Anf. 74 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tack, Borian Åberg, för en viktig frågeställning som du tar upp!

Sverige måste och ska värna yttrandefriheten. Det är naturligtvis helt fruktansvärt med den typen av uttryck där det handlar om att man inte kan stå upp för yttrandefriheten, att man känner sig hotad och hatad och inte minst också censurerad till tystnad.

Detta är en problematik som vi har pekat på länge och som jag som demokratiminister har jobbat med. Oavsett varifrån man utsätts riskerar man att skrämmas till tystnad och därmed inte göra sin röst hörd.

Vi har en handlingsplan mot hot och hat, som vi har finansierat under ett antal år. Vi kommer nu att titta vidare mot kommande år på vad vi ska fokusera arbetet på framåt. Då ser jag framför mig att frågor om yttrandefrihet, risken för självcensur, hot och hat fortsatt ska vara högprioriterade.

Polisyrkets attraktivitet

Anf. 75 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Jag har en allmänpolitisk fråga.

Trots regeringens löften om fler poliser är i dag polistätheten lägre än för tio år sedan, och den svenska polistätheten är bland de lägsta i EU. I dag står var femte plats på polisutbildningen tom.

Polisyirket är ett av de mest hedersamma yrken man kan välja och bör också avlönas därefter. Höjs inte attraktiviteten för polisyirket kommer inte målet om 10 000 fler polisanställda att nås.

Politik handlar om att prioritera. Det kan i sammanhanget nämnas att regeringen väljer att lägga nästan dubbelt så mycket pengar på internationellt bistånd som på polisen. Moderaterna prioriterar annorlunda och har bland annat föreslagit en särskild lönesatsning för polisen, betald polisutbildning där studieskulden skrivs av efter fem år i tjänst och åtgärder för att återanställa pensionerade poliser.

Min fråga till Isabella Lövin är: Varför gör inte regeringen mer för att höja attraktiviteten för polisyirket?

Frågestund

Anf. 76 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):
Fru talman! Tack, Magdalena Schröder, för frågan!

Regeringen har satt som mål att vi ska ha 10 000 fler anställda i Polismyndigheten till 2024. Nu är vi halvvägs. Vid halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än 5 000 sedan den här satsningen inleddes. Det är ett bevis på att Polismyndigheten nu är en attraktiv arbetsgivare. Siffrorna visar också att allt färre poliser slutar och att mer än var fjärde polis har återanställts.

Polisutbildningen går för högtryck. I den senaste sökomgången var det över 20 000 sökande till 1 000 platser. För att ta emot tillströmningen av nya poliser har regeringen beslutat att starta två nya polisutbildningar, i Malmö och i Borås.

Regeringens satsning på 10 000 fler polisanställda ligger fast. I dagsläget sker tillväxten snabbare än prognosen, och enligt Polismyndigheten kommer målet att nås.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2020/21:47 Uppföljning av vaccinationer mot covid-19

EU-dokument

COM(2020) 614 Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Eurodac för jämförelse av biometriska uppgifter för en effektiv tillämpning av förordning (EU) XXX/XXX [förordningen om asyl- och migrationshantering] och förordning (EU) XXX/XXX [vidarebosättningsförordningen], för identifiering av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som vistas olagligt, och för när medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol begär jämförelser med Eurodacuppgifter för brottsbekämpande ändamål, samt om ändring av förordningarna (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/818

COM(2020) 682 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:33 Avgifter vid återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar

2020/21:3752 av Mats Persson m.fl. (L)

med anledning av prop. 2020/21:36 Ändringar i regelverket om kapitaltäckning

2020/21:3751 av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 november

2020/21:104 Ett skärpt beställaransvar

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:105 Regeringens arbete med resolution 1325

av *Alexandra Anstrell* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:106 Flyttning av båtar och skrotbåtar

av *Johan Hultberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:107 Digitala arbetssätt för vårdens medarbetare

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:108 Bättre förutsättningar för svenskt vattenbruk

av *Johan Hultberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:109 Effekt- och kapacitetsbrist

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:110 Restriktiva åtgärder mot Turkiet

av *Lars Adaktusson* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:111 Stöd till företagare med enskild firma

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 november

2020/21:333 Hjälpmedel vid inre utlänningskontroll

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:334 Åtgärder för att stävja hajfisket

av *Niklas Wykman* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:335 Utredningen Se barnet!

av *Martina Johansson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:336 Dagens färdtjänst

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:337 Säkerhetsrisker kring elmarknadshubben

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 3 november

2020/21:249 En enklare och tryggare process kring skydds jakt på varg

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:250 Upprätthållandet av intervallet 170–270 vargar

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 4 november

2020/21:272 Tillfälligt bidrag till ESS

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:273 Frigivningen av Nasrin Sotoudeh

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:270 Stöd till gränsregionen mot Norge

av *Elin Segerlind* (V)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:271 Weserdomen

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:283 Fattigdom och social utslagning i Sverige

av *Margareta Cederfelt* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:274 Utvecklingen av GSS/K

av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:275 Förbättrade möjligheter för reservofficerare

av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:277 Friluftslivets organisationer

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:284 Inventering av fjällnära skogar

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:285 Licensjakt på varg

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:291 En buffertfond med anledning av förändringar i LAS

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:276 Grön infrastruktur

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:286 Tillväxtverkets arbete med verksamt.se

av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:295 Kärnenergiforskning

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:278 Stöd för demokrati i Belarus

av *Margareta Cederfelt* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:287 Konkurrensverkets arbete mot korruption

av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:279 Hot och trakasserier mot bönder

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:301 Efterlevnad av regelverk vid fiberinstallationer

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:282 Syrgas på äldreboenden

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:289 Bolagsverkets arbete mot ekonomisk brottslighet

av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:292 Uteblivna produktionsincitament för film trots coronakrisen

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:280 Dubbelbeskattning av gränspendlare

av *Hans Wallmark* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:294 Normaliserings- och fredsavtal med Israel

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:288 Tillväxtverkets arbete med enkla digitala myndighetskontakter

av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:281 Taiwans deltagande vid WHO:s världshälsoförsamling

av *Hans Wallmark* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Prot. 2020/21:30

5 november

2020/21:290 Lantmäteriets handläggningstider

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:296 Indraget statsbidrag

av *Boriana Åberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:297 Indragning av statsbidrag

av *Boriana Åberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:304 Brottsmarkering vid grova sexualbrott mot barn och personer med funktionsvariation

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:303 Anställning av individer som blivit dömda för grova sexualbrott mot barn och/eller personer med funktionsvariation

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:312 Politisk inriktning för integrationspolitiken

av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:313 Invandringen som förtjänst

av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:302 Tillsynen av driftssäkerheten i kraftsystemet

av *Joar Forssell* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:310 Totalförsvarsbeslutet 2021–2025

av *Allan Widman* (L)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:306 Ett starkare rättsskydd för lärare

av *Michael Rubbestad* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:305 Yttrandefriheten och lärarmordet i Frankrike

av *Michael Rubbestad* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:309 Amorteringsmöjligheter under coronapandemin

av *Dennis Dioukarev* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:307 Omställningsstöd under coronapandemin

av *Dennis Dioukarev* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:308 Turistfrämjande

av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:311 Säkerhetsläcka

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:210 Asylinvandringen och integrationsförmågan

av *Maria Malmer Stenergård* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Anmälan om faktrapomemoria	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Svar på interpellation 2020/21:69 om oskuldsintyg och så kallade oskuldsoperationer	2
Anf. 1 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	2
Anf. 2 AMINEH KAKABAVEH (-)	3
Anf. 3 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	4
Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (-)	5
Anf. 5 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	6
Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (-)	7
Anf. 7 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	7
Ajournering.....	8
Återupptaget sammanträde.....	8
§ 6 Frågestund	8
Anf. 8 ANDRE VICE TALMANNEN	8
<i>Skogens roll i klimatomställningen.....</i>	<i>8</i>
Anf. 9 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	8
Anf. 10 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	9
Anf. 11 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	9
Anf. 12 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	9
<i>Indraget medborgarskap för terrorister</i>	<i>9</i>
Anf. 13 KATJA NYBERG (SD).....	9
Anf. 14 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	10
Anf. 15 KATJA NYBERG (SD).....	10
Anf. 16 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	10
<i>Samhällsservice i skärgården.....</i>	<i>11</i>
Anf. 17 SOLVEIG ZANDER (C)	11
Anf. 18 Statsrådet LENA MICKO (S)	11
Anf. 19 SOLVEIG ZANDER (C)	11
Anf. 20 Statsrådet LENA MICKO (S)	11
<i>Biobränsle och färdplaner för fossilfrihet</i>	<i>11</i>
Anf. 21 JENS HOLM (V)	11
Anf. 22 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	12
Anf. 23 JENS HOLM (V)	12
Anf. 24 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	12
<i>Borttagande av karensregel för företagare under pandemin</i>	<i>13</i>
Anf. 25 CAMILLA BRODIN (KD).....	13
Anf. 26 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	13

Anf. 27 CAMILLA BRODIN (KD).....	13	Prot. 2020/21:30
Anf. 28 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	13	5 november
<i>Slutförvar av kärnavfall</i>	14	
Anf. 29 JOAR FORSSELL (L)	14	
Anf. 30 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	14	
Anf. 31 JOAR FORSSELL (L)	14	
Anf. 32 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	14	
<i>Tillskott av medel till kommunerna</i>	15	
Anf. 33 EVA LINDH (S)	15	
Anf. 34 Statsrådet LENA MICKO (S)	15	
Anf. 35 EVA LINDH (S)	15	
Anf. 36 Statsrådet LENA MICKO (S)	15	
<i>Regeringens syn på autonoma vapensystem</i>	16	
Anf. 37 JANINE ALM ERICSON (MP).....	16	
Anf. 38 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	16	
Anf. 39 JANINE ALM ERICSON (MP).....	16	
Anf. 40 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	16	
<i>Skatteregler för skånska gränsgångare</i>	16	
Anf. 41 MATS SANDER (M).....	16	
Anf. 42 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	17	
<i>Fördömande av Azerbajdzjan och Turkiet</i>	17	
Anf. 43 MARKUS WIECHEL (SD)	17	
Anf. 44 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	17	
<i>Taiwans deltagande i Världshälsoorganisationen</i>	18	
Anf. 45 KERSTIN LUNDGREN (C).....	18	
Anf. 46 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	18	
<i>Stöd till demokrati i Belarus</i>	18	
Anf. 47 HÅKAN SVENNELING (V).....	18	
Anf. 48 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	18	
<i>Länsstyrelsernas roll i krishantering</i>	19	
Anf. 49 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	19	
Anf. 50 Statsrådet LENA MICKO (S)	19	
<i>Djurhållning och pandemier</i>	19	
Anf. 51 REBECCA LE MOINE (MP)	19	
Anf. 52 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	20	
<i>EU:s utrikespolitiska beslutsfattande</i>	20	
Anf. 53 JESSIKA ROSWALL (M).....	20	
Anf. 54 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	20	
<i>Statliga medel till våldsbejakande personer</i>	21	
Anf. 55 LUDVIG ASPLING (SD).....	21	
Anf. 56 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	21	
<i>Åtgärder mot överskuldsetting</i>	21	
Anf. 57 JON THORBJÖRNSON (V).....	21	
Anf. 58 Statsrådet LENA MICKO (S)	22	
<i>Konsumentskydd vid skönhetsbehandlingar</i>	22	

Anf. 59 MARIA STRÖMKVIST (S).....	22
Anf. 60 Statsrådet LENA MICKO (S)	22
<i>Turkiets och Irans kidnappning av svensk medborgare</i>	22
Anf. 61 AMINEH KAKABAVEH (-)	22
Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S)	23
<i>Översyn av befintliga idrottsanläggningar.....</i>	23
Anf. 63 LOTTA FINSTORP (M).....	23
Anf. 64 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	23
<i>Effekt- och kapacitetsbristen i elnätet</i>	24
Anf. 65 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	24
Anf. 66 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	24
<i>Konflikten i Etiopien.....</i>	24
Anf. 67 PETTER LÖBERG (S)	24
Anf. 68 Utrikesminister ANN LINDE (S)	25
<i>Direktstöd till resebranschen</i>	25
Anf. 69 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	25
Anf. 70 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	25
<i>Ersättning till personer i riskgrupper.....</i>	26
Anf. 71 JULIA KRONLID (SD).....	26
Anf. 72 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	26
<i>Lärares möjligheter att undervisa om yttrandefrihet</i>	27
Anf. 73 BORIANA ÅBERG (M).....	27
Anf. 74 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	27
<i>Polisyrkets attraktivitet.....</i>	27
Anf. 75 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	27
Anf. 76 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	28
§ 7 Bordläggning.....	28
§ 8 Anmälan om interpellationer	29
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar	29
§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor	30
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 15.09.	33